

Парта мери мираз

По тежини необичног украса на глави знало се да ли је млада из богате или сиромашне породице

Кулпин – Већ је постала традиција да се, уочи лета, у велелепном дворцу Стратимировић-Дунђерски у Кулпину одржава етно-манifestација „Кулпинска свадба – некад и сад”. Позивницу да буду у сватовима добили су сви житељи села. Жељу да присуствују овој необичној етно-приредби, са певањем и играњем, изразили су и многобројни заинтересовани гости из свих крајева Војво-

дине и Србије. Кулпин је тог дана био свадбарска престоница Србије.

Богатство свадбених обичаја Словацки у Војводини су наследили од предака који су се на ове просторе населили пре више од два и по века. Они су свадбу сматрали, што се у Кулпину до данас одржало, као један од најзначајнијих догађаја у животу мушкарца и жене као и породица из којих потичу.

– Циљ кулпинског свадбеног ритуала је да истакне промену животног статуса двоје младих људи који ступају у брак – каже Мирослава Блажић-Петраш, куратор Музеја Војводине. – Пристанак двоје младих на брачну заједницу значио је и придржавање утврђених свадбених

обичаја који су некад давно чак имали и религијско-магијске елементе. Мало ко се од парова усудио да одступа од задатих правила, а још мање да их крши плашећи се да неће имати срећан живот и здрав пород.

У Етноцентру „Ахој” у Бачком Петровцу, на пожутелим сликама са једне свадбе у Кулпину, види се да млада носи необичан извесени украс на глави, такозвану – парту.

– По величини и тежини парте мерио се мираз и одређивао статус младе – каже Јан Бенда, историчар из Бачког Петровца. – Велика парта, тешка седам килограма, значила је да млада потиче из богате породице, а мања од три килограма, по правилу, припадала је невестама са лошијим материјалним стањем које су, по предању, биле у већини.

Време и свеукупни напредак заједнице учинили су своје, па су многи обичаји добили савременији начин испољавања међусобне привржености двоје младих. Парте су, на радост невеста, потпуно ишчезле, али нека неписана правила су, ипак, остала и до данас.

То су, у првом реду, веридба или „јабучка”. Младић девојци, приликом просидбе у младиној кући, у присуству њених родитеља, дарује прстен и дукат у јабучи. Она њему, на симболичан начин, верност узвраћа везеном кошуљом и шкрињом пуном „аљина”. Оне се неколико дана пред венчање односе у младожењину кућу, што симболизује долазак младе у нови дом.

Задатак будуће невесте је, између осталог, и да у родбини пронађе девојчицу или дечака који ће у свадбеној поворци бити обучени у народну ношњу. Млада тиме исказује жељу да има децу и срећан брак.

– Основни циљ етно-манifestације „Кулпинска свадба – некад и сад” јесте да све обичаје, наслеђене од предака, сачува од заборавља – каже Љубослава Штрба, директор Туристичке организације општине Бачки Петровац и идејни творац приредбе. – Драго нам је да млади прихватају манifestацију и што она постаје препознатљив декор у некадашњем дворцу Дунђерских који памти многа свадбена весеља бивше властеле.

Коста Рајевић

Кулпински пар, млада са партом Фото К. Рајевић